

OCTOGESIMA * ADVENIENS * LAUDATO * SI
MATER * ET * MAGISTRA * EVANGELII * NUNTIANDI
SOLLICITUDO * REI * SOCIALIS
GAUDIUM * ET * SPES * POPULORUM * PROGRESSIO
RERUM * NOVARUM

DIGNITATIS * HUMANE * JUSTITIA * IN * MUNDO
CARITAS * IN * VERITATE
QUADRAGESIMO * ANNO * LABOREM * EXERCENS
PACEM * IN * TERRIS * EVANGELII * GAUDIUM
DEUS * CARITAS * EST * CENTESIMUS * ANNUS

Studiehandledning

till Den katolska socialläran **DOKUMENT 1891-2015**

**Jorden vårt hem - en
ekologi för hela skapelsen**

STUDIEHANDLEDNING TILL
DEN KATOLSKA SOCIALLÄRAN:
DOKUMENT 1891-2015

JORDEN VÅRT HEM – EN
EKOLOGI FÖR HELA SKAPELSEN

Veritas Förlag
Box 2150
103 14 Stockholm
veritas@katolskakyrkan.se
www.veritasforlag.se

© Veritas Förlag & Studieförbundet Bilda, 2022
*Studiehandledning till Den katolska socialläran:
dokument 1891–2015*

Studiehandledningen har utarbetats av verksamhetsutvecklare på Studieförbundet Bilda: Carina Björklind op, Elin Hansson, Johanna Backman & Fiorella Bastidas

Fackgranskning: p. Henrik Alberius op, Andreas Carlgren,
Anna Minara Ciardi & Linnea Lindblad

Omslagsbild: Bernardo Ramonfaur/Dreamstime.com

Grafisk form: Håkan Boström

Tryckt med bidrag från Studieförbundet Bilda

Tryck: Norra Skåne Offset, Klippan

ISBN (tryck) 978-91-89506-17-6

ISBN (pdf) 978-91-89506-18-3a

Innehållet i denna studiehandledning finns att ladda ner från
www.bilda.nu

INNEHÅLL

Introduktion	4
Till gruppen	5
Till dig som leder en studiecirkel	6
Jorden vårt hem – en ekologi för hela skapelsen	
<i>Träff 1</i> En ekologi för hela skapelsen	9
<i>Träff 2</i> Hur hamnade vi här?	13
<i>Träff 3</i> Ekosystemen ekar, de hänger ihop	16
<i>Träff 4</i> Politiskt ansvar	20
<i>Träff 5</i> Hoppfull hållbarhet – att glädjas i Kristus	23
Referenser	28

JORDEN VÅRT HEM – EN EKOLOGI FÖR HELA SKAPELSEN

Denna studieplan handlar om skapelsen. »Kyrkans arbete vill inte bara påminna var och en om plikten att ta hand om naturen, utan också om att hon 'måste framför allt skydda människan från att förgöra sig själv'.« (Laudato si', nr 79)

De läsanvisningar som finns till varje träff ska ses som en utgångspunkt för samtalet. För att ta till dig socialläran på djupet behöver du läsa, läsa om, be och reflektera över texterna.

ATT LÄSA TILL TRÄFF 1

- Påve Johannes XXIII, *Mater et magistra*, nr 122–174, s. 171–183.
- Andra Vatikankonciliet, *Gaudium et spes*, nr 26, s. 297–298.
- Påve Paulus VI, *Octogesima adveniens*, nr 8–21, s. 451–459.
- Påve Johannes Paulus II, *Centesimus annus*, nr 37–38, 58, s. 769–770, 793–794.
- Andreas Carlgren, »Introduktion till *Laudato si'*«, s. 1089–1093.
- Påve Franciskus, *Laudato si'*, nr 17–100, s. 1104–1143
- KKK, nr 1905.

Träff 1

En ekologi för hela skapelsen

INLEDNING

Inled gärna med bön:

Gud, du är kärleken. Jag älskar dig, ty du har älskat mig från evig tid. Din kärlek har du uppenbarat i Jesus. Ge mig hans Ande, och hjälp mig att alltmer leva av denna kärlek. (*Oremus*, s. 26)

Gå en runda:

- Kort presentation av varandra, namn och förväntningar på studie-cirkeln.
- Har alla vad de behöver? (*Den katolska socialläran*, anteckningsunderlag, studiehandledningen.)
- Diskutera och bestäm gemensamt vilka överenskommelser ni vill ha under era träffar. Ta hjälp av förslagen som finns på s. 8.

SAMTAL

Jorden vi lever på är skapad för oss

I *Laudato si'* beskriver påve Franciskus ordet ekologi:

Ekologin studerar förhållandet mellan levande organismer och de miljöer i vilka de utvecklas. Detta förutsätter med nödvändighet reflektion och debatt kring nödvändiga levnadsbetingelser och förutsättningar för samhällets överlevnad, liksom den ärlighet som behövs för att ifrågasätta vissa modeller för utveckling, produktion och konsumtion. Det kan inte nog understrykas hur allting är sammanlänkat. (*Laudato si'*, nr 138)

Grundläggande i vår tro på Gud som Skaparen är att vi är en del av skapelsen. Det vi tillverkar, äter och konsumerar påverkar hela planeten. I Guds skapelseplan ingår att det råder balans mellan vad vi hämtar från jorden och vad vi lämnar tillbaka. I Guds skapelseplan finns också tanken att vi ska ta hand om varandra, vår nästa. Inte bara idag, utan även framtida generationer.

I och med industrialiseringen och att allt fler människor flyttat in till städer, har många bokstavligen tappat kontakten med jorden. De flesta av oss sår inte, skördar inte. Vi köper det vi behöver i en affär.

Samtala om:

- Vilka erfarenheter av att odla har du?
- Har du erfarenhet av att arbeta vid ett löpande band, till exempel i en fabrik?
- Hur arbetade tidigare generationer, som dina föräldrar, far- och morföräldrar?
- Hur tänker du kring de samhällsförändringar du själv upplevt?

Industrialiseringen innebar att storskalig produktion blev möjlig, men med färre arbetare. Detta har bidragit till att balansen i relationen mellan vad vi använder och vad vi lämnar tillbaka till naturen delvis är satt ur spel. Och fördelningen mellan dem som saknar det nödvändigaste, dem som har vad de behöver och dem som lever i överflöd har också förändrats.

Vid tiden för industrialiseringen var kolonialismen utbredd, vilket innebar att rikare länder med ekonomiska intressen i fattigare länder tog dessa i besittning, förslavade deras medborgare och tog för sig av ländernas naturtillgångar. Det fanns ett ganska litet antal människor som levde ett liv i överflöd och rikedom.

Industrialismen förändrade förutsättningarna för många. Arbetare behövdes lokalt, och det gick att massproducera saker. Avfall blev ett allt större problem både lokalt och globalt. Fler och fler människor fick tillgång till arbetsbesparande verktyg och möjligheten att köpa det de behövde, fler och fler människor blev lönearbetare.

Påve Paulus VI skriver i *Populorum progressio* (nr 47) om hur de som bor i den rikare delen av världen behöver se över och förändra sin konsumtion, till exempel genom att vara beredda på att betala mer för importvaror. Idag ser vi att det inte bara handlar om att fördela resurser mellan människor. Påve Franciskus skriver i *Laudato si'* (nr 22):

Problem som dessa är nära sammankopplade med den engångs- och slit-och-släng-kultur som påverkar de exkluderade samtidigt som den reducerar saker till sopor. Saker har blivit så billiga, att de inte har något

värde, samtidigt som tillverkningen påverkar klimatet, genom att låta fattiga länder stå för tillverkning och arbetskraft utan att lika skarpa regler kring miljöskydd och arbetsmiljö gäller, som i de rika länderna.

Samtala om:

- Vad säger kyrkan om vår roll i och påverkan på skapelsen?

Fullödig ekologi

År 1971 skriver påve Paulus VI:

Plötsligt erfar människan att hon genom sitt tanklösa utnyttjande av naturen löper risken att förstöra den och att själv bli offer för detta förfall. (*Octogesima adveniens*, nr 21)

Han lyfter fram den alltmer tydliga insikten om att det finns miljöproblem i världen. Påve Franciskus encyklika *Laudato si'* brukar kallas »miljöencyklikan«, eftersom den kom ut i anslutning till klimatmötet i Paris år 2015. Det framhålls ofta att han lyfte fram nya tankar i dokumentet och att kyrkan plötsligt visade intresse för klimatet. I själva verket så bygger han vidare på den lära kyrkan alltid har haft.

För att vara »fullödig« ska ekologin inte bara handla om sambanden i naturen, utan också om sambandet mellan människan och naturen, om människornas relationer till varandra och till sist även till Gud. »Naturen kan inte betraktas som något separat från oss själva eller bara som en omgivning i vilken vi lever. Vi är en del av naturen, inkluderad i den och därför i oavslutlig växelverkan med den«.¹

Samtala om:

- Vad betyder naturen för dig?
- Påverkas din uppfattning om naturen av hur det såg ut där du växte upp?
- Hur upplever du att kyrkan lokalt intresserar sig för relationerna mellan naturen och människan?

1 Carlgren, »Introduktion till *Laudato si'*«, s. 1090. Citat ur påve Franciskus, *Laudato si'*, nr 139.

TRÄFF 1

AVSLUTNING

Gå en runda:

- Vad tar du med dig för tankar från dagens samtal?

Avsluta gärna med att be Fader vår, Var hälsad Maria och Ära vare Fadern.

ATT LÄSA TILL TRÄFF 2

- Påve Johannes Paulus II, *Centesimus annus*, nr 31, s. 760–761.
- Påve Benedikt XVI, *Caritas in veritate*, nr 21–33, 68–77, s. 873–889, 932–940.
- Påve Franciskus, *Laudato si'*, nr 101–162, s. 1144–1173.
- KKK, nr 1781, 2407.

DEN KATOLSKA SOCIALLÄRAN

kallas ibland för kyrkans bäst bevarade hemlighet. Den har inspirerat till fredslösningar, socialt arbete och demokratiska reformer och har spelat en stor roll för den europeiska tanketraditionens gemenskap. Denna studiehandledning hör ihop med volymen *Den katolska socialläran. Dokument 1891-2015* (Veritas Förlag 2019).

Att läsa, fundera över och prata om sociallärans texter visar oss hur vi kan leva i Kristi efterföljd och vara en levande livgivande del av Kristi kropp. Studiematerialet består av fem fristående delar med varsitt tema och är tänkt att kunna användas i församlingar och lekmanngrupper. Till varje träff finns läsanvisningar. Här finner du dessutom en utförlig referenslista.

Den kompletta studiehandledningen, som har utarbetats av verksamhetsutvecklare på Studieförbundet Bilda i samarbete med Veritas Förlag, består av fem fristående studie-cirklar:

- *Guds generalplan är kärlek* presenterar socialläran och dess principer
- *Från familj till det internationella samfundet* tar upp hur vi lever i samhället som kristna
- *Jorden vårt hem - en ekologi för hela skapelsen* behandlar hållbarhet ur socialt och klimatperspektiv
- *Att leva tillsammans* tar upp mänskliga rättigheter, rasism, diskriminering och ekonomisk ojämlikhet
- *Människans arbete* behandlar kyrkans syn på arbete